

מתיקנות הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של איש אלקים הרבי הקדוש מרן ה"דבר חיים" מנדבורנה רבי חיים מרדכי בנו של הרבי הקדוש רבי איתמר מנדבורנה נסתלק ט"ו טבת (תשל"ח)

סיפר בנו הרבי הקדוש אביהם של ישראל מרן הבאר יעקב מנדבורנה זצוק"ל, בשנים הראשונות שגר אאמ"ר הרבי זצוק"ל בעיר יפו, הגיע פעם לפניו נער צעיר ועול ימים. הרבי בחן את דיעותיו בתורה, והנער הפליא בתשובותיו הקולעות והבהירות, וגרם קורת רוח מרובה לדבר, אשר אי אפשר לתאר גדול האהבה וההתרגשות שהיה לו תמיד כאשר היה פוגש נער צעיר השוקד על משנת תלמודו, ומשננה היטב עד ששגורה על פיו בהבנה ובבהירות.

מרום התפללות וחביבות שהיה לרבי מנער צעיר זה, אמר לו הרבי באופן מפתיע, שביום שמחת נישואיו יבוא להשתתף אישית בשמחתו! על אף שלא הכיר את הנער מקודם לכן משום מקום.

כחלוף כמה שנים הגיע לבית אאמ"ר זצ"ל מכתב מאותו נער, שגדל ביתניים ונעשה לאיש, ובמכתב היה מצורף הזמנה לשמחת נישואיו שתיערך ב"ארה"ב". תיכף בראותו את המכתב ידע אאמ"ר במי המדובר, וזכר באותה ההבטחה שהבטיח לו לפני שנים, והחל מכין עצמו לקראת נסיעה לחו"ל, להשתתף בשמחת הנישואין.

נסיעה לארה"ב בימים ההם, ובפרט כאשר הפרוטה לא היתה מצויה כלל בבית עד כדי פת לחם ממש ללא שום גזמא, הרי הוא כמו לעלות לרקיע. מקורביו ובני ביתו ניסו להניא את הרבי מנסיעה זו, וטענו שבדאי לא לכך התכוון בעת שהבטיח לנער את אותה ההבטחה, והחתן ודאי לא מצפה לכך שהרבי יטריח עצמו מארץ ישראל למענו.

אך כל הנסיונות להשיבו אחר מאותה נסיעה לא הועילו, וכך אמר למקורביו, הינכם צודקים בטענותיכם, אך מכיון שהוצאתי מפי 'הבטחה', איני יכול לשנות בדברי, ומוכרחני לקיים את אשר דיברתי. וכך בלא לחשוב מהיכן יקח את הוצאות הנסיעה, ובלי לדאוג לאכסניה ראויה בשהותו בניכר, קם ונסע לארה"ב להשתתף בחתונת בחור זה שלא הכירו, כדי לקיים מוצא שפתיו ולא לעבור עליהם בשום מחיר. וכמה הלכת רבוותא איכא למילף מהאי עובדא.

*

אחד מחסידי נדבורנה היה נוהג כל שנה בימי החנוכה, לקנות כמות גדולה של 'סביבונים' ולחלק אותם לילדי אנ"ש. פעם אחת עבר ליד חנות עצצועים זמן רב לפני חנוכה, וראה שם הרבה סביבונים במחיר מחול מאד, בתחילה היסס אם לרוכשם מאחר ועוד יש הרבה זמן עד חנוכה, אבל בסוף החליט בכל זאת לרוכשם, והניחם בארון ביתו.

באותו יום כשהגיע לבית המדרש בלילה, עצר אותו רבינו ושאל אותו, מה זה שאני מרגיש בנך ריח של חנוכה, הלא לא תפס פירוש הדברים, כי כבר שכח לגמרי מהסביבונים, אך רבינו חזר ואמר לו, ריח חנוכה מתפשט ממך, ופתאום נזכר כי בבוקר קנה סביבונים, וסיפר זאת לרבינו. אמר לו רבינו, אה, תחשב שאני טועה, ב"ה חוש הריח שלי לא הטעה אותי, והורה לו להביא אליו את הסביבונים, וברכסם.

אבי מורי הצדיק האנא עבדא רבי שמואל צבי קובלסקי זצ"ל מלווה את מרן הרבי הקדוש הדבר חיים מנדבורנה זצוק"ל בחזור מהכותל המערבי

אש התורה והתפילה יורה חיצים לכל העולם כולו

אותי גם בגן עדן כשהוא יושב ליד כל הצדיקים שהוא דבק בדברי תורה שלחם.

(מתוך הפתיחה לשיעור - בבא קמא דף כג, י"ג כסלו תשפ"ד)

אשתו כגופו דמיא כי היא גורמת לו להיות גוף שלם

הגמרא בדף היומי שלנו (ב"ק נא), "החופר בור תשעה, ובא אחר והשלימה לעשרה, האחרון חייב". אמר על זה מרן הרבי הקדוש הדבר חיים מנדבורנה זצ"ל, שבשבוע זה חל היומא דהילולא קדישא [ראה גם במדור 'יומא דהילולא קדישא'], שרואים מזה, שהמשלים איזה דבר, נושא באחריות על כל הענין, ולכן הגם שהשני לא חפר אלא טפח אחד בלבד, מכל מקום כיון שהוא השלים את הבור לעשרה, הוא צריך לקחת אחריות על כל הבור, ואם אחד נפל לבור ומת או חזק, חייב האחרון המשלים.

אומר הרבי הדבר חיים, חז"ל הקדושים הרי אומרים (סוטה יא) מידה טובה מרובה ממידת פורענות, ואם כן יכולים ללמוד מזה לימוד גדול גם בענין נישואין של איש ואשה. דהנה ידוע מאמרם ז"ל (ברכות כד) אשתו כגופו דמיא, וטעם הדבר הוא על פי מה שכתב רש"י בפרשת וישלח (בראשית לו, א), שלושה מוחלין להן עונותיהם, גר שנתגייר, והעולה לגולה, והנושא אשה.

וכתב על זה המהר"ל בספרו גור אריה, הדטעם ששלשה אלו זוכים למחילת עוונות, משום דכל אלו בריה חדשה הם, ומכיון דמעתיא אינם הבריה הראשונה שהיו מקודם, לכן הקדוש ברוך הוא מחיל להם עוונותם שעשו כשעוד היו בריה הראשונה. והמהר"ל מבאר למה הנושא אשה נעשה בריה חדשה, כי קודם הנישואין הוא נקרא רק חצי אדם, פלג גופא (זה"ק ח"ג א:), ורק לאחר הנישואין הוא נעשה גוף שלם, ולכן הוא נחשב כברייה חדשה ממש.

ולפי זה יובן מאמרם ז"ל, אשתו כגופו דמיא, שהרי נתבאר שזה שהוא משלים את הדבר, מקבל את האחריות על כל הענין, ולכן מאחר שהאשה גורמת השלימות לגופו של האיש, שיהיה 'גוף' שלם, לכן נקראת היא עצמה על שם 'גופו' - אשתו כגופו.

ועל פי זה מבאר הדבר חיים את הפסוק בפרשת אמור (ויקרא בא, ב), כי אם לשאר הקרוב אליו, ופירש רש"י, אין שארו אלא אשתו. ויש לדייק, דלפי זה הוה ליה למימר 'הקרובה' אליו בלשון נקבה, ואמאי אמר 'הקרוב' בלשון זכר. ועל פי הנ"ל יש ליישב, כי היות שהיא מביאה לו השלימות, שיהיה גוף שלם ובריה חדשה, והיא מקבלת אחריות עליו, לכן היא נקראת כמוהו בלשון זכר - 'הקרוב'.

(דבר חיים פרשת אמור)

אילו היו יודעים גדולתו וקדושתו של אמירת תחנון...

בזמן מסירת השיעור בורא עולם האיר לי ווארט נפלא, בחמלת ה' עלי ובסיעתא דשמיא. לאחרונה למדנו לשון בדף היומי (ב"ק כב), **איתמר, רבי יוחנן אמר אשו משום חציו**, האש נוצר ממעשי האדם, ולכן זה נחשב כמו אחד שזרק חץ.

מורי ורבותי, כידוע, מידה טובה מרובה חמש מאות פעמים. **אשו**, כשאדם בוער בתורה ובתפילה כמו אש, הוא לומד ביישבת מיר בחשקת התורה בהתלהבות וברתיחה, הוא מתפלל בשיטבלאך בהתלהבות, והוא מברך ברכת כהנים כבוונה, **משום חציו**, זה כמו אחד שזרק חץ, שהוא עצמו לא יודע לאן החץ יגיע, כך יתכן מאד שיום יום אנשים דבקים בתורה וביראת שמים בזכותו, בלי שהוא עצמו ידע בכלל שזה בזכותו.

הצדיק ממשיך לעשות בעולם הבא

אני רוצה להוסיף עוד הוספה לווארט הזה, בליל שבת קודש פרשת תולדות, הלכתי בשכונת בית ישראל בירושלים, ופגשתי את המשמש בקדש של מרן הרבי מדושינסקיא שליט"א הרב רבי שלום נויפלד. הוא הודה לי על הדרשה שדברתי ביישבת דושינסקיא לבחורים, והתחלנו לדבר על הפעטער - הדוד הצדיק, מצדיקי ירושלים, רבי לוי רבינוביץ זצוק"ל, בעל מעדני השולחן ועוד ועוד.

וסיפר לי רבי שלום, שהוא היה מתפלל איתו בַּהַנְּעִינֵנוּ שְׁוֹהֵל - בבית הכנסת בבתי הונגריה, בכל בוקר. והנה כל אחד המתפלל בשיטבלאך מכיר את התופעה, שכשכנס איזה חתן בשיטבלאך, כל מנין רוצה שהחתן יכנס למנין הזה כדי שלא יצטרכו להגיד תחנון, ובפרט בשני וחמישי, כדי שלא יצטרכו להגיד והוא רחום...

ומספר רבי שלום, שֶׁהַפֶּעֶטֶר - הדוד רבי לוי, היה תמיד אומר על זה, אם אנשים היו יודעים איזה השפעות טובות הם מביאים על עצמם באמירת תחנון, הם לא היו מנסים להתחמק מזה, אנשים פשוט לא יודעים מהו כוחו וגדולתו וקדושתו של תחנון.

הַפֶּעֶטֶר מגדול האש קודש שהיה לו לאמירת תחנון, הוא הסביר לאנשים שמסביבו גדול ענין אמירת תחנון, הוא עצמו לא ידע בשעת מעשה לאן החץ יגיע, שעד היום זה יביא חיזוק לאנשים בכל העולם כולו. והו **אשו משום חציו**, על ידי האש של תורה ותפילה יורים חיצים, שעל ידם אפשר להגיע לכל העולם כולו ובכל הדורות.

הזכרנו מקודם ברכת כהנים, באיזה התלהבות, באיזה בהירות, היה הַפֶּעֶטֶר מברך בקול רם ברכת כהנים באהבה. זכיתי ברוך השם לקריבה יתירה אצל הַפֶּעֶטֶר, הגמרא אומרת בסוטה (יג): שהצדיק ממשיך לעשות בעולם הבא מה שעשה בעולם הזה, מה כאן עומד ומשמש אף שם עומד ומשמש, בודאי שבעל מעדני השולחן לא שוכח

ממש רגעים לפני השיעור, בורא עולם האיר לי ווארט נפלא, שלכאורה אני לא ידע מוכר למכור את הווארט בשביל שום הון דעלמא. הפסוק בפרשת השבוע פרשת תולדות (בראשית כו, כח) **ויתן לך האלקים**, אומר רש"י הקדוש, **יתן ויחזור ויתן**. מה הכוונה יתן ויחזור ויתן, חשבתי ווארט נפלא בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, **יתן**, אנחנו אומרים כל בוקר **נותן** התורה, בורא עולם נותן לאדם את הזכות להבין דף גמרא, הוא לומד דף גמרא והוא מבין, אך האם בלימוד הזה בפעם הראשונה הוא כבר הגיע לכל היעדים, האם הוא כבר הגיע לכל הפסגות. על זה אומר רש"י, **ויחזור ויתן**, בורא עולם נותן לו להבין יותר בעמקות את הגמרא, יותר בעיון, יותר בחיות, פתאים הוא שומע ניגון חדש, הוא רואה מילים חדשות, הוא מחדש חידושי תורה, כי הרי התורה הקדושה הוא מים שאין להם סוף, ואין מים אלא תורה. ובנוסף לזה, הרי ידוע שיש בתורה הקדושה פרד"ס פ"שט ר"מז ד"רש סוד, אז בפעם הראשונה הוא **יתן**, בפשט, ובפעם השנייה הוא **ויחזור ויתן** בדרש, בפעם השלישית ברמז, ובפעם הרביעית בסוד, יתן ויחזור ויתן, בלי סוף וגבול. לפני השיעור התקשרתי לשאר בשירי, כל רז לא אניס ליה בנגלה ובנסתר, לשאול אותו מה הוא אומר על הווארט הזה. הוא הפנה אותי לגמרא במסכת סוכה (מו:). זה הפלא ופלא. הגמרא אומרת ככה, והיא אם שמוע תשמע וגו', **אם שמוע בישן, תשמע בחדש**, אומר רש"י, **אם אתה שומע בישן** - מחזור על תלמודך ששמעת. **תשמע בחדש** - תתחכם בו להבין דברים חדשים מתוך דברים ישנים. זאת אומרת, שבאותה גמרא שכבר למדת וכבר הבנת, פתאים אתה קולט בה דברים חדשים לגמרי, אור חדש, מהלכים חדשים. הפלא ופלא, הדמיון בין הווארט, לרש"י בסוכה, כדאי לעיין ברש"י בפנים. נסיים את הפתיחה בווארט שאמר כבוד קדושת הרבי מבאיאן שליט"א בשם זקנו מרן הרבי מבאיאן זצוק"ל, **ויתן לך האלקים - מטל השמים ומשמני הארץ**, פירוש, לא רק בשעה שאתה עוסק **בטל השמים**, בעניני שמים, טל תורה, תוכל לקחת רוחניות ואלקות, רק גם **משמני הארץ**, כשעוסקים בדברים גשמיים, בדברים ארציים, אפשר לקחת אלקות, כי בכל דבר יש אלקותו יתברך. והו **ויתן לך האלקים**, אפשר לקחת אלקות, בין **מטל השמים** ובין **משמני הארץ**, הפלא ופלא.

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

כ"ק מרן האדמו"ר מראחמיסטריווקא שליט"א

בפרקי דרבי אליעזר (פכ"ה) מובא, כל מי שהוא הולך עם הצדיקים לוקח מדרכיהם וממעשיהם הטובים. חשבתי הלילה בחמלת ה' עלי ובסייעתא דשמיא, כשיהודי רוצה להיות בדרגה של 'הולך', זה רק בתנאי שהוא דבוק בצדיקים. חודשים אני משתוקק לזכות להיות בטיש סעודת ראש חודש, אצל הוד כבוד קדושת מרן הרבי מראחמיסטריווקא שליט"א, וטרם זכיתי לכך. ואתמול בלילה זכיתי לדבר ממושכות בלימוד עם הצדיק הוד מרן הרבי שליט"א. הרבי הגיע להשתתף בשמחת האירוסין של שאר בשירי שליט"א, הבחור החשוב אשר זלצמן, עם הכלה החשובה בת הרב החסיד רבי אברהם אלימלך רוזנר ז"ל. די לראות את פניו הקדושים של הרבי, בשביל להתמלאות ביראת שמים, באהבת תורה, באהבת ישראל. הרבי שליט"א שיום ולילה הוא סוחר את המשא של העם, צהלתו בפניו תמיד. ווען דער רבי בענטש אַ אַיד - כשהרבי מברך יהודי, הוא בשמים ממעל, וכשצריך לרומם ולשמוח יהודי, הרבי נותן את כל כולו לזולת, היהודי שממול הרבי מגיש, בנך יחידך אשר אהבת. אז מה הפלא, שבכל מקום שהרבי מגיע, יש נהירה המונית להיות עמו במחיצתו. כשהרבי שליט"א יצא מהרכב להיכנס לאלום, הזכרתי מה שהובא בגיליון מתיקות הדף היומי (גיליון 191 פרשת חיי שרה) במדור 'מיני מתיקה', על הגמרא במסכת חולין (ז:): גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהן, על החיות שהצדיק נותן אחרי מיתתו לכל עם ישראל, בזכות הדברי תורה שאמר בחיים חיותו. כשהרבי חזר לרכב, זכיתי ללוות אותו, ולקיים מצוות לוייה בדברי תורה. אמרתי לרבי ווארט על פרשת השבוע [פרשת תולדות], שהזכרתי בפתיחה בדף י' במסכת בבא קמא [והובא לעיל במדור 'מיני מתיקה'], **ויתן לך האלקים, יתן ויחזור ויתן**, שזה הולך על התורה הקדושה, **יתן** כשיהודי זוכה להבין דף גמרא, **ויחזור ויתן**, שיזכה להבין את הדף גמרא באור שונה לגמרי, באספקלריא מאירה חדשה, והמקור ששאר בשירי הפנה אותי אליו, ברש"י במסכת סוכה, אם אתה שומע בישן - מחזור על תלמודך ששמעת. תשמע בחדש - תתחכם בו להבין דברים חדשים מתוך דברים ישנים. הרבי מקשיב לי בשקיקה. כשסיימתי, צו פלאַמט זיך דער רבי - הרבי מתלהב ואומר לי, אני יביא לך ראייה ממסכת ברכות! לא צריך להגיע עד מסכת סוכה. הרבי אומר לי, תבדוק את זה עוד הלילה בפנים, הגמרא והרש"י, לפני שאתה הולך לנוח.

וכך לשון הגמרא במסכת ברכות (דף יח:), **אם קרית לא שנית, אם שנית לא שלשת, אם שלשת לא פירשו לך**. אם קראת את הפסוק, לא חזרת עליו, ואם שנית לא למדת את זה פעם שלישית, ואם שלשת, עוד לא פירשו לך את ההסבר של הפסוק, ורואים מזה שצריכים ללמוד כל דבר לפחות שלש פעמים. אומר שם רש"י הקדוש, לא שנית - לא חזרת עליו פעם שנית כדי שתתבונן בו. האבן מיר פון דא אַ קלאַרע ראָגה - יש לנו מפה ראייה להדיא, לווארט של יתן ויחזור ויתן, שכשחוזרים על התורה הקדושה שוב ושוב, מקבלים התבוננות חדשה באותו דף גמרא שכבר חשבנו שאנחנו מבינים לגמרי. נסיים את הפתיחה עם לשון קדשו של הרבי הקדוש בעל השם משמואל מסוכטשוב זצוק"ל, תורה שהרבי אמר בשנת תער"ב בשם אביו הקדוש שר התורה בעל האבני נזר זצוק"ל, **ויתן לך אלקים מטל השמים וגו'.** כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה אמר, שהברכה היתה, שיתן לו אלקות בכל דבר". מורי ורבותי, "אלקות בכל דבר", גם כשנראה ליהודי שהוא עוסק בגשמיות, באכילה ובשתיה וכדומה, הוא יכול להרגיש אלקות בכל דבר. מי שמגיע לטיש אצל מרן הרבי מראחמיסטריווקא שליט"א, רואה את זה בחוש, "אלקות בכל דבר". שנוכח גם אנחנו בבחינת מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, כמו שצדיקים הסבירו, קאטְשִׁיק אַ נְגִיעָה - לפחות נגיעה במקצת באבות הקדושים, בצדיקים, נגיעה בהנהגה שלהם, אמן.

מאוצרות הפרשה

ויאמר אלקים לישראל במראות הלילה ויאמר יעקב כו' (מו, ב). וקשה, למה פתח ב'ישראל', וסיים אחר זה ב'יעקב'. אך נוכל לומר שכך הוא פירוש הפסוק. **ויאמר אלקים לישראל**, היינו, אם תעלה למעלת בחינת ישראל שהוא גבוה מאוד, אל יבא לך גדלות מזה, רק תזכור שאתה **יעקב** בחינה קטנה, וזהו **ויאמר יעקב**.

וגם מסיפא לרישא נדרש הפסוק, בעת שאתה בבחינת **יעקב** היינו בקטנות, אל תהיה מזה בעצבות, רק אדרבה תזכור שתוכל לעלות לבחינת **ישראל** בתשובה ומעשים טובים, ותתחזק יותר ויותר ודי למבין. **וזה ענין הכרחי לעבודת השי"ת במעלות החסידות.** (בית אהרן ויגש)

ולא יכלו וכו' כי נבהלו מפניו (מה, ג). לא אמר נבהלו **ממנו**, רק **מפניו**, שהביטו אל פניו בעין השכל, וראו אור הנערב, איך הוא עדיין ביופיו, ונבהלו בתמהון לב, איך עמד כנגד כח ערות הארץ, והוא עדיין בצדקתו. (אגרא דכלה ויגש)

נקודה למחשבה: